

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

92-93

משרד

מס

מכניון ופאלי

שם תיק: לשכת המנכ"ל -תכנון וכלכלה.

מזהה פיו: **גל-8-20615**

מזהה פריט: 000f56q

כתובת: 7-10-113-2

תאריך הדפסה: 16/10/2017

מחלקה

מס

מס' תיק מקורי

מס' תיק

מס

מדינת ישראל
משרד הפנים - מינהל התכנון
האגף להנחיות תכנון

כ"ז באלול התשנ"ג
13 ספטמבר 1993

אל: רשימת תפוצה - משרד המנכ"ל

אלה הם המנכ"לים

מ/מ
1993/10

הנדון: מבנה אחיד להוראות תכנית - התייעצות.

1. לקראת הכנת סטנדרטים אחידים להגשת תכניות לממ"ג (מידע גיאוגרפי):

א. האגף להנחיות תכנון במינהל התכנון, משרד הפנים, מכין הנחיות מחייבות בנוגע למבנה אחיד להוראות תכניות מתאר ומפורטות.

ב. בתהליך גיבוש ההנחיות הנ"ל מקיים מ. הפנים התייעצות גם עם משרדכם.

ג. מתוך מרכיבי המערכת הפיסית שבתחום טיפולו ואחריותו של משרדכם ניתן יהיה להצביע על רשימת נושאי התכנון החייבים בהתייחסות במסגרות עניין למתן הוראות בתכניות מתאר ומפורטות.

ד. בהתאם ניתן יהיה להצביע על אותו חלק במילון מונחים והגדרות לשם עריכת תכנית הנוגע לתחום אחריותו וטיפולו של משרדכם ואשר בהם ובפירושם ניתן יהיה להשתמש בעת ניסוח הוראות בתכניות מתאר ומפורטות.

2. זמינות המידע לציבור המתכננים מנקודת מבטו של משרדכם.

א. בשלבים מתקדמים בתהליך העבודה שלפנינו ניתן יהיה לבדוק קבוצות שונות של הוראות והנחיות למתכננים מתחום טיפולו ואחריותו של משרדכם וסיווגם: 1. לאלו שיעוגנו בחקיקה ותקנות. 2. לאלו שיעוגנו בתקנים. 3. אלו שיימסרו דרך "הוראות מובנות" (שינוסחו מראש וישולבו עפ"י הנחיות מחייבות במקום מתאים במסמכי הוראות תכנית מתאר או תכניות מפורטות. 4. לאלו שיובאו בפני עורכי התכניות ומקבלי ההחלטות כמסמכי תדרוך, עמדה ומדיניות תכנון לטווח ארוך, בינוני ומיידי בנושאי משרדכם.

ב. כל זאת מלבד המאמץ שיושקע ע"מ להביא מידע תכנוני קיים ותקף באופן מאורגן וזמין לציבור המתכננים ומקבלי החלטות ע"מ לאפשר יעילות ותיאום מערכות ברמה גבוהה ובראיה כוללת.

3. תיאום שלבים נוספים:

א. הגורם המתאם במשרדכם בנושאי תכנון סטטוטורי יעביר למינהל התכנון - האגף להנחיות תכנון בתוך כ- 10 ימים מסמך המסכם עמדתכם בעניינים שהוזכרו בסעיף (1-ג, ד) דהיינו נושאי התכנון ומילון מונחים והגדרות (בחלק שבתחום טיפולו) לשם עריכת תכניות מתאר ומפורטות.

ב. יימשך תהליך ההתייעצות עפ"י המפורט במסמך זה.

כ ב ר כ ה

י. שילה

אדר' י. שילה
ראש צוות האגף להנחיות תכנון
מינהל התכנון - משרד הפנים

העתק: מר י. גולני - מנהל מינהל התכנון - משרד הפנים
מר ד. פילזר - מ.מ. מנהל האגף להנחיות תכנון

משרד הפנים - מינהל התכנון, האגף להנחיות תכנון.
הקריה בנין 2, ת.ד. 6158 ירושלים 91061
טל' 701451/531 פקס. 02-701633

יד' אב, תשנ"ג
1 באוגוסט 1993

אריה בר

אל: השר

מאת: אריה בר

הנדון: סקירה שוטפת על מגמות צמיחה ותעסוקה במשק

לבקשתך, רצ"ב סקירה בנדון תוך הערכת גורמי מדיניות ונסיבות התורמים להתפתחות השוטפת.

עזר בהכנה - מר אריאל תובל.

ב ב ר כ ה,

אריה בר
מנהל תחום תכנון וכלכלה

העתק: סגן השר
מנכ"ל

יא' אב, תשנ"ג
29 ביולי 1993

צמיחה ותעסוקה

תעסוקה ואבטלה א.

המגזר העסקי בישראל מצוי בתהליך צמיחה וקליטת עובדים. שנת 1992 הייתה שנת צמיחה מהירה (תוצר המגזר העסקי עלה ב-7.9 אחוזים). מגמת הצמיחה נמשכה גם בראשית שנת 1993. ברביעי השני גרם הסגר להאטה מסוימת בצמיחה.

התפתחות מרשימה בתחום התעסוקה חלה בראשית שנת 1993. למרות גידול מהיר בכח העבודה (הצע העובדים), עלה מספר המועסקים במידה כזו ששעור האבטלה בנכוי עונתיות, ירד מ-11.4% ברביעי האחרון של שנת 1992 ל-11.0% ברביעי הראשון של שנת 1993. מספר המועסקים עלה בין הרביעי בשנת 92 לרביעי הראשון בשנת 1993 ב-40 אלף (מספר המועסקים בסקטור העסקי עלה ב-44 אלף ובמגזר הציבורי ירד בארבעת אלפים). התעסוקה במגזר העסקי עלתה ברביעי הראשון בשעור הגבוה ביותר מזה זמן רב - ב-15.6 אחוז במונחים שנתיים.

אינדיקטורים של תעסוקה ופעילות עסקית

1993		1992			
		IV	III	II	I
	תעסוקה (אלפים)				
	שעור האבטלה (אחוזים)	11.4	11	10.9	11.3
	מספר המועסקים בסקטור העסקי	1186	1172	1157	1151
	מספר המועסקים בשירותים העיבוריים	485	487	482	479
	ס"ב מועסקים	1671	1659	1639	1630
	מקבלי הבטחת הכנסה	69	65	56	44
	עבודות יזומות				
	הפעילות העסקית (100=1988)				
	זחוצר המקומי הגולמי של הסקטור העסקי	127	127	127	123
	הייצור התעשייתי (ללא יהלומים)	124	122	119	117
	יצוא סחורות (מיליוני \$)	771	835	785	723
	מזה: הייצוא התעשייתי	765	781	744	676
0.110324	*חודש אחד ברביע				
	**הנתונים בלוח זה מנוכי עונתיות				

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ד"ר התפתחויות הכלכליות מס 63, בנק ישראל, עיבודי המרכז לחננון וכלכלה

ב. תרומה לצמיחה

1. ביקושים וענפי משק

הביקושים שהובילו את הצמיחה במהלך 1992 וברביע הראשון שנת 1993 הם היצוא, וההשקעות ללא השקעות בבניה למגורים. היצוא התעשייתי עלה במחצית הראשונה של שנת 1993 לעומת המחצית השניה של שנת 1992 ב-12 אחוז במונחים שנתיים. ההשקעות בניכוי ההשקעות במגורים, עלו במהלך שנת 1992 אף בקצב מהיר יותר (אין עדיין נתוני השקעות לשנת 1993 אולם יש עלייה ניכרת ביבוא נכסי השקעה). ראוי לציין כי התעסוקה התרחבה למרות ירידה משמעותית בבנייה למגורים המשפיעה אף על תפוקת התעשייה.

ענפי המשק שתרמו את עיקר תוספת המועסקים בין הרביע הראשון בשנת 1992 לרביע הראשון בשנת 1993 הם: שרותים אישיים ואחרים - 31% מהתוספת, מסחר - 26%, תעשייה - 23% ופיננסים - 20%. הירידה בתעסוקה בענף הבנייה גרעה כ-6% מתוספת המועסקים.

עדיין לא מצויים נתונים על התוצר המקומי ברביע הראשון של שנת 1993. (ע"פ הערכות משרד האוצר צפוי השנה גידול של 4.5% בתוצר העסקי).

2. השפעות הסגר וצעדים מינהליים

ההתפתחויות במשק ובשוק העבודה עד סוף הרביע הראשון של השנה, לא מושפעות עדיין מהסגר על השטחים ומצעדים מינהליים - עבודות יזומות והחמרה בקריטריונים לקבלת הבטחת הכנסה. לכן הגידול בתעסוקה ובתפוקה בתקופה זו נובע כולו מהמשך תהליך הצמיחה. בחודש אפריל הוטל הסגר על השטחים שפעל להאטת הצמיחה. בחודש זה הופעלו אף צעדים מינהליים לעידוד התעסוקה.

ההשפעה המיידית של הסגר היתה פגיעה בצמיחה. מפעלים ועסקים הנשענים במידה ניכרת על עבודה מהשטחים נאלצו לצמצם באופן מידי את פעילותם. בעיקר נפגעו ענפי הבניה והחקלאות וכן מפעלי תעשייה עתירי עבודה מהשטחים בענפי הטקסטיל המזון והמתכת. מפעלים אלה מהווים חלק קטן מענף התעשייה. (בתעשייה כולה הועסקו פחות מעשרת אלפים עובדים מהשטחים מתוך כ-350 אלף עובדי תעשייה). ההקלה בסגר וגיוס עובדים ישראלים במקום עובדי שטחים מיתנו כנראה את השפעתו על הצמיחה. מצד שני, היתה לסגר השפעה בכיוון הגדלת תעסוקה של ישראלים שהחליפה עבודה מהשטחים. על פי הערכות במשרד האוצר מגיע מספר העובדים

הישראלים שהחליפו עובדי שטחים ל-10 אלפים עד-15 אלף. התחלופה ארעה בעיקר בשל נכונות מעסיקים להעניק שכר יותר גבוה עבור עבודות פשוטות והודות למספר צעדים מינהליים שנקטו. הייצור לייצוא והתקעות ללא בנייה כמעט ואינם מושפעים מהסגר. ככל שתולף הזמן תלך ותפוג השפעת הסגר בשל תהליכי הסתגלות במשק. על פי הערכה, צפויה השנה ירידה של 36% בהשקעות בבנייה למגורים. ירידה זו תקטין את הביקוש לעובדים בין 40 ל-50 אלף. כתוצאה מכך עשוי לפחות במידה ניכרת המחזור בעובדים בענף הבנייה.

ברביע השני של השנה נקט משרד העבודה במספר אמצעים מינהליים לעידוד התעסוקה, עבודות יזומות, סיכוד עבודה במגזר החקלאי, ובמקביל, החמרה כלפי מקבלי אבטחת הכנסה. התעסוקה היזומה מיועדת לעבודות הקרן הקיימת ולעבודות חפירה ארכיאולוגיות באמצעות רשות העתיקות. בעבודות היזומות מועסקים כ-4000 עובדים שנמנו קודם לכן על מקבלי אבטחת הכנסה. כן מסבסד משרד העבודה עבודתם של כ-1500 עובדים בחקלאות. סד התוספת לתעסוקה כתוצאה מהאמצעים המינהליים עומדת איפוא על 5500 עובדים. בהשוואה לתוספת התעסוקה ברביע הראשון, טרם הפעלת האמצעים, תרמו האמצעים המינהליים תוספת של 14% לצמיחה הטבעית. התרומה של הצעדים המינהליים לתוספת המועסקים השנתית (נסד 76 אלף) תעמוד על 7 אחוז.

אם יתממשו הערכות על האבטלה הצפויה בשנת 1993, תהיה ירידה בשעורה מ-11.2% ל-10.2% בשנת 1993, היינו ירידה של אחוז. תרומת הצעדים המינהליים תגיע לכל היותר ל-0.29 אחוז.

מנתונים אלה עולה איפוא שהשיפור עקב הצעדים המינהליים הוא שולי בחיבותו, מה עוד שמדובר בתעסוקה שעושיה אינם מעוניינים בה, אין היא עונה על ציפיותיהם ואין היא יציבה.

סיכום

1. המשק מצוי עתה בתוראי צמיחה. לעומת שנת 1992 צפויה השנה האטה בשעור הגידול של התוצר בעיקר בשל הירידה ההכרחית בבניה למגורים ובמידה פחותה בשל הסגר שהשפעותיו הולכות ונעלמות.
2. תרומת הצעדים המינהליים שנקטו לתעסוקה הינה שולית בלבד.
3. מדיניות נכונה כלפי המגזר העיסקי והשקעות בתשתית יתרמו יותר מכל להמשך צמיחה, וליציירת תעסוקה יציבה.

מועסקים לפי ענף כלכלה (אלפים)

שרותים אישיים ואחרים	שרותים ציבוריים וקהילתיים	שרותים עסקיים	פיננסים	תחבורה ותקשורת	מסחר	בנייה ועבודות ציבוריות	השכל ומים	תעשייה	תעור ודיג	קלאות	סך הכל	תוספת מועסקים: (אלפים)
115.4	479.2	170.9	102.4	225	109	14.9	346.3	57.7	1630	I	1992	
121.3	482.1	161.7	105.2	230	110.4	12.3	343.2	54.4	1639.1	II		
125.2	487.4	175.7	106.9	228	105	13.7	347.4	61.7	1659.7	III		
126	484.6	180.8	101.5	234	105.5	17.1	358.2	57.7	1670.9	IV		
139.7	479.6	186.6	102.1	245	104.5	17.2	364.9	58.9	1709.6	I	1993	
13.7	-5	5.8	0.6	11.3	-1	0.1	6.7	1.2	38.7	93 1	רביע	תוספת מועסקים: (אלפים)
24.3	0.4	15.7	-0.3	20.7	-4.5	2.3	18.6	1.2	79.6	92 4	רביע	לעומת רביע 92 4
										93 1	רביע	לעומת רביע 93 1

*נתונים מקוריים
**הסך הכל כולל לא ידוע

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

י' אב, תשנ"ג
28 ביולי 1993

מאת
אריה בר

אל: השר
סגנית השר
המנכ"ל

מאת: אריה בר

דו"ח פעילות מאי-יולי 1993

תחום תכנון וכלכלה

1. חלק ניכר מעבודת אנשי היחידה בתקופה זו הוקדש לעבודה על חוברת - התעשייה 1992, חוברת זו, המסכמת במספרים את ההתפתחויות בתעשייה במשך השנה האחרונה ובמשך מספר שנים, מתפרסמת מידי שנה. בימים אלה תושלם חוברת 1992. פרסום זה משמש את כלכלני המשרד וגורמים רבים מחוץ למשרד.
2. מעקב אחר התפתחויות שוטפות בתעשייה.
3. חוברת ושקפים לקראת נסיעת השר והמנכ"ל ליפן.
4. חוברת ושקפים לקראת פגישת המנכ"ל עם אנשי סינדיקט היהלומים.
5. בדיקת אפשרויות לעדוד ענף הסרטים וכתובת תזכיר בנדון.
6. פעילות במסגרת ועדת הצמיחה.
7. סיום השתתפות במסגרת ועדה לקביעת מחירי הנפטא.
8. פעילות הדירקטוריון ובוועדת ביקורת - חברת בס"ח.
9. השתתפות בוועדת ערר בענין החוק לעידוד המגזר העיסקי.
11. השתתפות בוועדת היגוי חונכות. סיור וכתובת דו"ח.
12. השתתפות בקרן חשיפה.

ב. פיקוח על המחירים

1. טיפול שוטף בבקשות עדכון.
2. דוח"ות סוארי 1992.
3. בדיקה יסודית של נושא הפיקוח על מחירי הקמח והנהגת שינויים בהתאם.

משרד התעשייה והמסחר

למנו
תע
מס

דו"ח הנהלה

מרץ 1993

תכנון וכלכלה

מבוא

בדו"ח זה מובאים סיכומים לשנת 1992, ונתונים חלקיים על ההתפתחויות בחדשים הראשונים של שנת 1993.

עליה ותעסוקה

האטת קצב העליה בשנת 1992, האיט אף את הגידול באוכלוסיה לעומת השנתיים הקודמות (לוח 1). אולם כח העבודה גדל בשנה זו בשעור גבוה מגידול האוכלוסיה. הדבר מוסבר בהצטרפות עולים משנים קודמות לכח העבודה. תהליך זה הגביר את הלחץ בשוק העבודה. בשנת 1992 נוצרו 67 אלף מקומות עבודה חדשים נטו, אולם באותה עת הצטרפו 88 אלף איש לכח העבודה, כתוצאה מכך גדל מספר המובטלים ב-21 אלף. שעור האבטלה בשנת 1992 עמד בממוצע על 11.2 אחוז. זהו אף אחוז האבטלה ברביע האחרון של 1992.

77 אחוז מהמועסקים שנוספו למשק במשך שנת 1992 נקלטו במגזר העסקי, יתרם במגזר הצבורי. בתעשייה נקלטו 14 אחוז מתוספת המועסקים (תשעת אלפים עובדים). זהו אחוז נמוך במידה ניכרת מחלקה של התעשייה בתעסוקה. בשנת 1991 עמד חלקה של התעשייה בתעסוקה על 22 אחוז.

הבעיה העיקרית בקליטת עולים בתעסוקה, נותרה כבשנים קודמות, קליטתם בעבודות לא מקצועיות הרחוקות מרמת ההשכלה והידע המקצועי עמו הגיעו. תהליך הקליטה מלווה בשלכיו הראשונים בבזבוז בלתי נמנע של משאבי אנוש יקרים.

צמיחה

שנת 1992 היתה שנת צמיחה מהירה, התוצר המקומי הגולמי עלה ב-6.4% והתוצר העסקי ב-7.3%, נתונים אלה מלמדים שהמשק עלה על מסלול צמיחה. בעיקר ראויה לציון העובדה שהיצוא תרם תרומה חשובה לצמיחה. בעוד שבשנת 1991 הבניה המואצת הסבירה חלק ניכר מהגידול בתוצר העסקי, חלה בשנת 1992 ירידה בבניה והיצוא תפס את מקומה כגורם המוביל צמיחה. התמ"ג העסקי למעט בניה עלה ב-4.5% בשנת 91 וב-7.5% בשנת 1992. ע"פ נתוני היצוא בחדשים האחרונים, נראה שמגמה זו אף מתחזקת בשנת 1993.

לאחר שנתיים של גידול ניכר בהשקעות בנכסים קבועים, התייצבה רמת ההשקעות בשנת 1992. נתונים על יבוא ציוד ומכונות אינ מעידים בינתיים על גידול צפוי בהשקעות בשנת 1993.

היצוא, בעיקר היצוא התעשייתי, גדל בשעור גבוה בשנת 1992. היצוא כולו עלה ב-9.4% (כמותית) היצוא התעשייתי ללא יהלומים עלה ב-12.5% (במונחים דולריים).

נתוני דצמבר-פברואר מעידים על תנופה ביצוא התעשייתי. התפתחות מענינת ביותר חלה בהתפלגות ליעדי היצוא. אנו עדים לנסיונות ראשונים ומשמעותיים לשווק את היצוא הישראלי למדינות שעד כה לא קיימו קשרי סחר עם ישראל. כ-35% מתוספת היצוא בשנת 1992 נמכרה למדינות מזרח אירופה, מדינות בריה"מ לשעבר ומדינות באסיה (פרט ליפן). מתוך תוספת יצוא כולל בסך 1.2 מיליארד דולר, הגיע תוספת היצוא למדינות אלה ל-426 מיליון דולר.

הפריון בתעשייה המשיך לעלות בשנת 1992, התפוקה לעובד עלתה ב-4.6 אחוזים, והתפוקה לשעת עבודה עלתה ב-2 אחוזים.

א. נתונים על המשק

אוכלוסיה ותעסוקה בתקופה 1989 - 1992

<u>1992</u>	<u>1991</u>	<u>1990</u>	<u>1989</u>	
5191.2	5058.8	4821.7	4559.6	א. אוכלוסיה (אלפים, סוף שנה)
132.4	237.1	262.1	82.8	תוספת אוכלוסיה במשך השנה (אלפים)
3.5	6.1	3.1	1.7	אחוז שינוי באוכלוסיה הממוצעת
76.4	172.9	194.9	19.0	עולים במשך השנה
1858	1770	1650	1603	ב. כח העבודה אזרחי
88	120	47	50	תוספת לכח העבודה
5.0	7.3	2.9	3.2	אחוז שינוי בכח העבודה
1650	1583	1492	1461	ג. מועסקים
67	91	31	8	תוספת לתעסוקה
4.2	6.1	2.1		אחוז שינוי בתעסוקה
208.1	187.2	158.0	142.5	ד. מובטלים (אלפים)
11.2	10.6	9.6	8.9	שעור אבטלה (אחוז מכח העבודה)
142.4	129.0	91.6	79.6	דורשי עבודה (אלפים)

לוח 2

תעסוקה ואבטלה 1992, 1993
(נתונים ממוזגים, נאלפים)

מקבלי הבטחת הכנסה	מקבלי זמי אבטלה	שעור אבטלה (אחוזים)	מונטלים	תוספת מועסקים	מועסקים	
44	88	11.5	212	6.6	1628.6	1 רביעי 1992
56	89	10.9	201	6.2	1634.8	2 רביעי 1992
65	104	11.0	205	23.5	1658.3	3 רביעי 1992
69	108	11.2	212	20.0	1678.3	4 רביעי 1992
72	112	ינאר				1993
73	113	פברואר				

ג. מועסקים לפי ענפי משק
אלפים

סה"כ מועסקים *	מגזר צבורי	סה"כ מגזר עסקי	מגזר עסקי אחר	שרותים פיננסיים ועסקיים	מסחר ושרותי הארחה	בנייה	חקלאות	תעשייה	
1583.1	468.3	1104.5	228.3	160.8	224.0	96.2	55.5	339.7	1991
1650.2	483.2	1156.3	240.7	172.3	229.1	107.6	57.8	348.8	1992
100.0	29.5	70.5	14.7	10.5	14.0	6.5	3.5	21.3	1992 התפלגות באחוזים
67.1	14.9	51.8	12.4	11.5	5.1	11.4	2.3	9.1	תוספת מועסקים 1992 לעומת 1991
100.0	22.3	77.6	18.6	17.2	7.6	17.1	3.5	13.6	התפלגות תוספת המועסקים באחוזים

* סך המועסקים כולל סיווג - בלתי ידוע
בשנת 1991 - 10.3, בשנת 1992 - 10.7

מקור: למ"ס

ג. מוקדי אבטלה

<u>אוכלוסיה בגיל העבודה</u>	<u>שעור אבטלה</u>	<u>ישוב</u>
2,344	21.7%	שלומי
5,066	18.4%	כפר מוצא
3,566	16.2%	דיר חנא
9,210	15.6%	שדרות
9,362	15.5%	רהט
2,450	15.3%	בקעתה
2,634	15.1%	בעינה
4,245	14.5%	עין מאהל
10,120	14.4%	אופקים
7,798	13.9%	כפר מג'אר

מקורות ושימושים

אחוזים שינוי כמותי
לעומת שנה קודמת

1992 1991 1990

6.4	5.9	5.4	תוצר מקומי גולמי (תמ"ג)
7.3	7.0	6.6	תמ"ג עסקי
9.4	6.4	5.3	מזה: תעשייה
7.5	4.5	6.1	תמ"ג עסקי למעט בנייה
7.8	7.6	5.3	צריכה פרטית
4.2	1.4	2.1	צריכה פרטית לנפש
4.0	41.8	19.6	השקעות בנכסים קבועים
4.5	76.0	14.8	מזה: בבנייה למגורים
3.7	25.8	21.5	השקעות בנכסים קבועים למעט בנייה למגורים
6.3	5.1	4.5	צריכה צבורית אזרחית
10.9	-2.3	3.0	יצוא סחורות ושרותים
11.5	15.9	8.5	יבוא סחורות ושרותים למעט יבוא בטחוני ישיר

מקור: למ"ס, 1992 - אומדנים

עיבודי המרכז לתכנון וכלכלה משרד התמ"ס

לוח 4

המאזן המסחרי

<u>1992</u>	<u>1991</u>	<u>1990</u>	
			<u>א. יבוא סחורות</u>
18,564	16,697	15,107	סך יבוא הסחורות
2,308	1,875	1,602	מזה: מוצרי צריכה
8,460	7,792	6,888	תשומות לייצור
3,239	3,046	2,228	ללא יהלומים ודלק
			נכסי השקעה
			<u>ב. יצוא סחורות</u>
12,429	11,219	11,603	סך יצוא הסחורות
8,823	7,846	7,849	מזה: יצוא תעשייתי
2,641	2,469	2,783	ללא יהלומים
551	643	656	יצוא יהלומים
			יצוא תקלאי
			<u>ג. הגרעון המסחרי</u>
6,135	5,478	3,504	הגרעון המסחרי

מקור: למ"ס

ייצוא סחורות, ותוספת ייצוא לפי גושי מדינות עיקריים

לוח 5

תוספת הייצוא		1992		1991		
מיליוני דולר התפלגות באחוז		מיליוני דולר התפלגות באחוז		מיליוני דולר התפלגות באחוז		
17.9	213	37.6	4920	39.6	4707	מערב אירופה *
8.4	100	1.6	212	0.9	112	מזרח אירופה**
0.2	2	1.3	167	1.4	165	יתר מדינות אירופה
33.0	394	30.5	3996	30.3	3602	ארצה"ב
1.1	13	3.1	400	3.3	387	מדינות אחרות באמריקה
3.6	43	1.7	229	1.6	186	אפריקה
-2.8	-33	5.3	689	6.1	722	יפן
27.3	326	10.4	1357	8.7	1031	יתר ארצות אסיה
1.8	22	1.1	143	1.0	121	אוקיאניה
9.4	112	7.4	969	7.2	857	ארצות בלתי מוסווגות
100	1192	100.0	13082	100.0	11890	סה"כ ארצות

* השוק האירופי המשותף + ארצות אפט"א
 ** כולל ארצות בריה"מ לשעבר

מקור: הל.מ.ס. והמרכז לתכנון וכלכלה

לוח 6

המדד המשולב למצב המשק *

<u>שינוי באחוזים</u> <u>לעומת תקופה קודמת</u>	<u>המדד</u>	
		<u>1991</u>
-0.8	114.6	רביע 1
5.9	121.3	רביע 2
1.6	123.3	רביע 3
0.6	124.0	רביע 4
		<u>1992</u>
2.0	126.5	רביע 1
0.8	127.5	רביע 2
2.6	130.8	רביע 3
-0.5	130.1	רביע 4
		<u>1993</u>
0.3	130.5	ינואר

* המדד מתפרסם ע"י בנק ישראל.
רכיביו הם: מדד הייצור התעשייתי, מדד הסחר הקמעונאי,
מדד היבוא, הזמנות לעובדים.

מתירים ושערי חליפין

שער חליפין

מתירים

אחוז שינוי	דולר ארה"ב	אחוז שינוי	סל מטבעות	מדד מחירים סיטונאים של תפוקה תעשייתית	מדד המחירים לצרכן
-0.6	2.344	-0.4	2.574	9.7	10.4
3.7	2.431	4.0	2.677	11.7	6.1
0.6	2.445	4.4	2.796	5.5	11.8
7.0	2.616	3.1	2.882	9.8	9.2

1992

רביע 1

רביע 2

רביע 3

רביע 4

1993

ינואר

פברואר

-	2.781	-	3.018	0.8	1.3
-	2.804	-	3.016	1.0	1.2

ינואר-פברואר

ממוצע

במונחים

שנתיים

11.4

16.1

ב. נתונים על התעשייה

היצוא התעשייתי

יצוא תעשייתי יצוא יהלומים
ללא יהלומים (נטו)

במליוני דולר

2470	7891	1991
2641	8806	1992

מוצעים חודשיים מנוכי עונתיות

		<u>1991</u>
183	673	רביע 1
215	637	רביע 2
211	662	רביע 3
211	689	רביע 4
		<u>1992</u>
213	679	רביע 1
221	735	רביע 2
220	779	רביע 3
244	732	רביע 4

נתונים חודשיים מנוכי עונתיות

		<u>1993</u>
266	798	ינואר
250	901	פברואר

השקעות בתעשייה

<u>יחס הון/תוצר</u> <u>בתעשייה</u>	<u>מלאי הון</u> <u>בתעשייה</u>	<u>סך ההשקעות</u> <u>בתעשייה</u>
---------------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

שינוי כמותי באחוזים לעומת שנה קודמת

2.1	1.9	18.8	1990
1.9	3.0	27.7	1991
1.9*	5.0*	6.5*	1992

1992 יבוא ציוד לתעשייה (במחירי 1990 מליוני ש"ח)

562.3	רביע 1
761.5	רביע 2
700.5	רביע 3
-	רביע 4

* אומדן

רווחיות היצוא התעשייתי בשנת 1992

<u>שעור שינוי באחוזים</u> <u>לעומת הרבע הקודם</u>	<u>מדד</u> <u>רביע 4 1991 = 100</u>	
+2.3	102.35	רביע 1
-2.1	100.25	רביע 2
+0.7	100.94	רביע 3
-6.3	94.57	רביע 4

מדד הרווחיות בנוי על חלקה של עלות העבודה בתמורות ליחידת תפוקה ביצוא. ירידה בעלות העבודה פרושה עלייה ברווחיות היצוא (סימן שלילי). עלייה בעלות העבודה פרושה ירידה ברווחיות היצוא (סימן חיובי).

מקור: עיבודי המרכז לתכנון וכלכלה מנתוני הלמ"ס ובנק ישראל.

מועסקים ייצור ופריית

מספר ענף	ה ע נ ף	מספר מועסקים	שיעורי שינוי באחוזים		
			מועסקים	ייצור	ייצור לשעת עבודה
11,12	מזון,משקאות וטבק	50649	1.5	3.4	-1.2
13	טכסטיל	13202	2.5	2.1	-2.7
14	הלבשה	38224	4.4	12.2	4.4
15	עור	4633	3.6	14.7	9.4
13-15	טכסטיל,הלבשה ועור	56059	3.9		
16	עץ	18426	9.9	12.5	-1.3
17	נייר	6941	4.4	7.1	2.2
18	דפוס	18871	5.7	9.0	2.1
28	שוטת	10956	13.3	19.0	4.2
16-18,28	עץ,נייר,דפוס ושוטת	55193	8.4		
10	כריה וחציבה	4031	7.1	6.3	0.2
21	מינרלים אל-מתכתיים	12527	10.6	15.3	1.1
10,21	כרייה,חציבה ומנרלים	16558	9.7		
19	מוצרי גומי ופלסטיק	17078	7.9	15.1	1.8
20	כימיקלים ודלק	18992	1.2	11.9	9.1
19,20	כימיה גומי ופלסטיק	36071	4.3		
22	מתכת בסיסית	6015	8.5	4.0	-6.3
23	מוצרי מתכת	47138	2.4	5.8	1.2
24	מכוונת	9966	4.0	12.8	5.3
25	ציוד חשמלי ואלקטרוני	46723	3.0	7.9	1.8
26	כלי הובלה	18806	0.9	8.1	4.2
22-26	מתכת, ציוד, אלקטרוניקה	128648	2.8		
	סה"כ למעט יהלומים	343177	4.0	8.8	2.0
27	יהלומים	9385	-5.2	8.1	
	תעשייה סה"כ	352562	3.8	8.8	

אומדן על סמך נתוני למ"ס, ע"פי מדדי תעשייה לתקופה ינואר דצמבר 92

מספר הענף	ה ע נ ף	מיליוני דולארים במחירים שוטפים			שיעור שינוי שנתי ממוצע (באחוזים)		
		1992/1991					
		1992	1991	נומינלי	מחירים	ראלי	
11-12	מזק משקאות וטבק	558.4	537.5	3.9	8.3	-4.1	
13	טקסטיל	279.0	261.5	6.7	1.0	5.6	
14	הלבשה	667.1	574.4	16.1	0.8	15.2	
15	עוד	18.3	15.2	20.4	-1.9	22.7	
13,14,15	טקסטיל, הלבשה ועוד	964.4	851.1	13.3	0.8	12.4	
16	עץ ומוצריו	55.4	51.7	7.2	3.7	3.3	
17	מייר קרטון ומוצריהם	43.6	34.0	28.2	-1.8	30.6	
18	דפוס הזנאה לאוד	31.3	32.8	-4.6	0.2	-4.8	
28	תעשיות שונות	832.3	774.1	7.5	2.1	5.3	
16-18,28	תעשיות קלות	962.6	892.6	7.8	2.0	5.8	
10	כרייה וחציבה	277.1	272.0	1.9	4.8	-2.8	
21	מינרלים אל-מתכתיים	26.5	27.7	-4.3	4.8	-8.7	
10,21	כרייה מחצבים ומינרלים	303.6	299.7	1.3	4.8	-3.3	
19	מוצרי גומי ופלסטיק	451.4	379.7	18.9	2.5	16.0	
20	תעשיות כימיות	1542.2	1454.5	6.0	-2.1	8.3	
19,20	כימיקלים, גומי ופלסטיק	1993.6	1834.2	8.7	-1.1	10.0	
22	מחבת בסיסית	92.1	97.3	-5.3	-2.2	-3.2	
23	מוצרי מחבת	609.5	664.7	-8.3	3.0	-11.0	
24	מכונות	325.1	285.5	13.9	3.9	9.6	
25	ציוד חשמלי אלקטרוני	2296.0	1844.1	24.5	1.2	23.0	
26	כלי הובלה	700.9	584.3	20.0	2.3	17.3	
22-26	מחבת, ציוד אלקטרוניקה	4023.6	3475.9	15.8	1.9	13.6	
	סה"כ ללא יהלומים	8806.2	7891.0	11.6	1.6	9.8	
27	יהלומים נטו	2641.3	2469.6	7.0	1.4	5.5	
	סה"כ תעשייה	11447.5	10360.6	10.5	1.6	8.8	

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי משרד התעשייה והמסחר.

ג. נתונים על ביצוע מדיניות במשרד

מרכז ההשקעות

א': אישורי השקעות לפי מסלול: (ינואר - פברואר)
 מעודכן ליום 22.3.1993
 (אלפי ש"ח)

<u>סה"כ</u>	<u>הקטנות</u>	<u>תוספות</u>	<u>הרחבות</u>	<u>הקמות</u>	
					(מענק)
193,378	-5,163	72,837	108,174	17,530	מסלול 1
17,809		5,689	5,014	7,106	מסלול 2
					(ללא מענק)
					מסלול 3
					(חלופי 4 שנים)
13,858	-2,657	6,125	9,642	748	מסלול 4
					(ערבות מדינה)
58744	-306	31,388	10,116	17,546	מסלול 5
					(משולב)
47,592		13,699	3,045	30,848	מסלול 6
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
331,381	-8,126	129,738	135,991	73,778	סה"כ:

סה"כ הקמות והרחבות: 209,769

מרכז השקעות
ינואר-פברואר 1993

ב': אישורי השקעות (לא כולל מבני תעשייה) לפי איזורי פיתוח:

<u>עובדים</u>	<u>יצוא</u> אלפי דולר	<u>אישורים</u> אלפי ש"ח	
951	102,354	162,049	איזור פיתוח א'
117	14,075	8,942	איזור פיתוח ב'
724	108,102	38,777	איזור פיתוח ג'
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
1792	224,531	209,768	סה"כ

אישורי השקעות לפי ענפים ראשיים: (ללא מבנים)

<u>עובדים</u>	<u>יצוא</u>	<u>אישורים</u>	
229	9528	23,068	מזון ומשקאות
367	18,464	33,078	טקסטיל הלבשה ועור
304	33,407	34,636	עץ נייר דפוס ושוניות
59	5350	10,881	כרייה תציבה ומינרלים
138	12,970	37,168	כימיה גומי ופלסטיק
695	144,812	70,938	מתכת ציוד ואלקטרוניקה
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
1792	224,531	209,769	סה"כ

מרכז ההשקעות

ג': הרשאה להתחייב (באלפי ש"ח) ינואר - פברואר 1993

<u>ניצול שנתי</u>	<u>ניצול מצטבר</u>	<u>סכום תקציבי</u>	
6.77%	67,220	992,891	מענקים תיקון 28 לחוק
6.59%	18,968	287,728	מענק הון תיקון 28 לחוק
9.02%	14,374	159,416	הטבות במס
4.74%	2,609	159,416	יהודה שומרון ועזה
6.9%	103,170	1,495,035	סה"כ

מרכז ההשקעות

ד': ביצוע השקעות (לחודשים ינואר - פברואר) 1993
(סכומים באלפי ש"ח)

ביצועי השקעות לפי איזור: (ללא מבני תעשייה)

269,229	איזור פיתוח א'
27,388	איזור פיתוח ב'
60,320	איזור פיתוח ג'
<hr/>	
356,937	סה"כ

ביצועי השקעות לפי ענפים: (ללא מבני תעשייה)

36,492	מזון
32,965	טקסטיל הלבשה ועור
10,832	עץ נייר דפוס ושונות
48,249	כרייה חציבה ומינרלים
128,264	כימיה גומי ופלסטיק
100,135	מתכת ציוד ואלקטרוניקה
0	יהלומים
<hr/>	
356,937	סה"כ

חונכות *

<u>התפלגות באחוזים</u>	<u>סה"כ</u>	<u>צפון</u>	<u>דרום</u>	
100	288	167	121	סה"כ מפעלים
52	151	73	78	מפעלים בתהליך של עבודה
48	137	94	43	מפעלים שסיימו את הפרוייקט

תרומה לתעסוקה

מועסקים בפרוייקטים 7500 איש
מניעת צמצום מקומות עבודה 600 איש
גידול במקומות עבודה נוספים 450 איש

* הנתונים: מאז ראשית הפעלת הפרוייקט

הקרן לעסקים קטנים
נתונים מצטברים מראשית ההפעלה

<u>אישורים</u>			
<u>תוספת עובדים צפויה</u>	<u>הלוואות באלפי \$</u>	<u>מס</u>	
2,370	30,849	375	תעשייה
1,848	27,827	385	מסחר ושרותים
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
4,218	58,676	760	

<u>עפ"י איזורי פיתוח</u>			
635	8,760	95	א
819	11,938	150	ב
2,764	37,977	515	ג
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
4,218	58,676	760	סה"כ

ביצוע: עד כה בוצעו הלוואות בהיקף של 57,800 אלפי ש"ח ל-425 עסקים שונים.

- המשך -

הקרון לעסקים קטנים (חודשים ינואר - פברואר)

<u>תוספת עובדים צפויה</u>	<u>הלוואות באלפי \$</u>	<u>מס' בקשות להלוואה</u>	
72	946	12	תעשייה
111	2417	24	מסחר ושרותים
183	3363	36	סה"כ
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
			<u>ע"פ אזורי פיתוח</u>
5	250	1	א'
20	520	8	ב'
158	2593	27	ג'
<hr/>	<hr/>	<hr/>	
183	3363	36	סה"כ

בחודש ינואר פברואר בוצעו הלוואות בהיקף של 1,800 ש"ח ל-21 עסקים שונים.

1/10
1/10
1/10
1/10

יח' אדר, תשנ"ג
11 במרץ 1993

לכבוד
מר שמעון עיר-שי
לשכת היועץ המשפטי
משרד האוצר

הג'ר
למ
למ

שמעון שלום,

הנדון: טיוטת חוק לעידוד המגזר העסקי

יש לי הסתייגות אחת לטיטת החוק, הסתייגות הידועה לך מדיונים קודמים. לא מקובל עלינו הקריטריון מסעיף 1 השולל זכאות של מי שהמדינה השתתפה בתקציבו בשנת המס הקודמת ב-30% לפחות. כפי שהבהרתי, זכאות לתמיכת המדינה בגין השקעות, מו"פ או שיווק אינה צריכה למנוע זכאות בגין תוספת עובדים (אלא אם ניתן סיוע מיוחד לתעסוקת עובדים כי אז יש לשלול ככל סיוע).

אני חוזר ומציע להגדיר את אוכלוסית המגזר העסקי באופן שונה (ואמיתי יותר) כך שתישלל הזכאות רק ממי שכאמת אינו שייך למגזר זה.

בברכה,

אריה בר

העתק:
שר התעשייה והמסחר
מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר
מר חיים פלץ, אגף התקציבים

מס' 12.11.92
מ

ת"ק
מבט, הסכם

משרד התעשייה והמסחר
המרכז לתכנון וכלכלה

יג' חשון, תשנ"ג
9 בנובמבר 1992

בשליח עם הית' י
יום ה' ג' 83-8-2
הסח תלביח תשלבת'
ג/ג'

אל: השר
המנכ"ל

מאת: אריה בר

הנדון: הצעת ד"ר יוסף דלין לראש הממשלה - נגב סיליקון

הנושא הנדון זכה בשנים האחרונות לטיפול אינטנסיבי ע"י הממשלה.
שתי תכניות פיתוח נערכו על פי בקשת הממשלה.

1. תכנית קדמת נגב

בשנת 1991 הכין צוות שמונה ע"י שר האוצר י. מודעי ואשר בראשו עמד מר הרצל שפיר תכנית מקפת לפיתוח הנגב לקליטת 400 אלף תושבים נוספים. התכנית מתייחסת לאותו אזור בנגב אליה מתייחסת תכניתו של ד"ר דלין והיא עוסקת באותם נושאי תעסוקה ופיתוח ענפי ותשתיתי אולם בפרוט הרבה יותר גדול כתוצאה מהפעלת צוותי עבודה רב תחומיים. הממשלה אימצה את התכנית.

2. תמ"א 31

בשנת 1991 הטיל משרד הפנים על צוות נרחב בראשות אדריכל רפי לרמן להכין תכנית מיתאר ארצית פיזית וכלכלית לקליטת העלייה. תכנית עוסקת בכל אזורי הארץ. הכנת התכנית הסתיימה והיא אומצה ע"י הממשלה. תמ"א 31 אינה תואמת את תכנית קדמת נגב בעיקר בנושא פיזור האוכלוסיה.

בשתי התוכניות הושקע מאמץ תכנוני רחב היקף. הן נועדו לענות על הצורך בפיתוח אזורי לקליטת עלייה ולכן הן עוסקות באותו נושא עצמו שמעלה ד"ר דלין. הבעיה עתה היא לא אימוצה של תכנית נוספת, אלה הפעלן של תכניות קיימות, תוך הכרעה בנושאים שנויים במחלוקת.

בברכה,

אריה בר

משרד התעשייה והמסחר
המרכז לתכנון וכלכלה

ד' כסלו, תשנ"ג
29 בנובמבר 1992

דודי שלום,

בקשתני להתייחס גם לגופה של התכנית. תשובתי היא קצרה: אין למה להתייחס, כאן לא מוצגת תכנית אלא רק רעיון כללי. (גם ד"ר י. דלין אינו טוען שהמסמך המוגש הוא בגדר תכנית).

אעיר רק 3 הערות לדוגמא:

1. יישוב מיליון איש באיזור נגב סיליקון במהלך 5 שנים (גם אם יגיעו מיליון עולים) היא הצעה יומרנית שאין מאחוריה כל ניתוח כלכלי וגיאוגרפי בהיבט כלל ארצי.

2. הענפים שמוצע לפתחם ומכנה התעסוקה המוצע אינם נתמכים בכל ניתוח כלכלי.

3. מהם מרכזי מו"פ? אין כאן כל הסבר של הקונספציה או התפקיד אלא אמירה כללית שאינה אומרת דבר.

כדי לקבל תשובות עיניניות על שאלות אלו ואחרות יש להשקיע עוד עבודת ענק בבניית תכנית שלמה.

עבודה כזו כבר נעשתה כפי שציינתי במכתבי הקודם מיום ה - 9/11/92 בשתי תכניות קודמות.

בברכה,

אריה בר
מנהל המרכז לתכנון וכלכלה

העתק: לשכת השר

התאריך	3.11.92	ל:	אריה ביה
חיק מס		מאת:	נעמה צינה
		הערות:	

סימבין:

אנוסיה שלום,
 אני, העמח אילת השוכר
 אה צלפה העצ"ם אללע השנ +
 העמח אילת ביהקמ האפולשי

ת"פ

אשר

ד"ר י. דלין - מהנדסים יועצים

רח' גולומב 6, רמת-השרון * ת.ד. 17097, תל-אביב 61170 * טל/פקס 2370 03-549 *

2.9.92

אוס

לכבוד
מר יצחק רבין
ראש ממשלת ישראל

א.נ.,

3580

2-9-1992
530

הנדון : קליטת עלייה

הכשלוך בקליטת העלייה, והפסקת העלייה בעקבות זאת, נבע מטיפול שיגרת י בנושא מורכב זה, תוך התמקדות בנושא הדיור בלבד ותוך אימוץ פתרונות בלתי מתאימים.

כפי שציינת בנאומך, קיימת הזדמנות, אולי חד פעמית, שניתן להביא ארצה מליון יהודים (ואולי יותר). הזדמנות כזו מציגה בפני מדינת ישראל אתגר המחייב אימוץ גישה לא שגרתית, אשר תתאים לגודל המשימה.

תוכנית "נגב סיליקון", המוצגת בקווים כלליים בחוברת המצורפת, מאפשרת השגת מטרה זו, תוך כדי מודרניזציה של הכלכלה והמינהל, והתאמת מדינת ישראל למאה ה-21.

~~אשמך להפגש אתי ולנסות אנשיך להצגת התוכנית~~

בכבוד רב,

ד"ר יוסף דלין

3/19/92

לשכת ראש הממשלה

ירושלים, כט' בתשרי התשנ"ג
26 באוקטובר 1992
סימוכין: דש-576-1

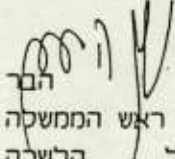
לשכת ראש הממשלה
מס' התעשייה והמסחר
01-11-1992
3580
שר התעשייה והמסחר

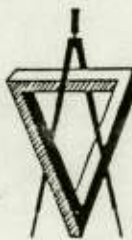
נכבדי,

ראש הממשלה קיבל הצעה זו מד"ר יוסף דלין, וביקש להעבירה אליך. התואיל להשיב לפונה, אחרי בדיקת הצעתו.

נוקיר לך תודה אם תואיל להעביר אלינו העתק התשובה.

תודה.

 איתן
 יועץ ראש הממשלה
 ומנהל
 הלשכה

טיוטה לדיון

נגב סיליקון

תכנית לפיתוח איזורי כוללני

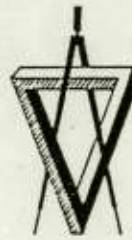
לקליטת עליה

מ א ת

ד"ר יוסף דלין

תל-אביב

ינואר 1991

- 1 -

טיוטה לדיון

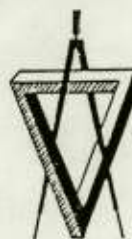
ה ק ד מ ה

הערים והישובים הקיימים בישראל ופוטנציאל התשתית הקיים בהם מסוגלים לקלוט ולספק באופן חלקי בלבד את הצרכים בשיכון ובתעסוקה להמוני העולים המגיעים בממדים חסרי תקדים לישראל. לכן, יש צורך דחוף בפרויקט לאומי גדול, של בינוי למטרות דיור, תעשייה, מסחר ושרותים, אשר ניתן להקימו בקצב מהיר.

מרחבי הנגב, הן רמת הנגב והן הנגב המערבי, המשתרעים על פני יותר מ- 3 מליון דונמים, הם הרזרבה הקרקעית היחידה הרצופה והמתאימה העומדת לרשות מדינת ישראל למטרה זו. איזורים אלה, שהם כמעט בלתי מיושבים, מסוגלים לקלוט אוכלוסיה של יותר מ- 5 מליון נפש ברחבות. בהיותם משוחררים מאילוצים משמעותיים של בינוי קיים - הם מאפשרים פיתוח מודולרי מהיר.

הפרויקט המוצע, נגב סיליקון, מיועד לפיתוח איזורי ליישוב של מליון נפש בשלבו הראשון בהשקעות ממשלתיות, ציבוריות ופרטיות של כ- 40 עד 50 מיליארד דולר. הפרויקט ממוקד על פיתוח תעשיות עתירות ידע, נתמכות על ידי מרכזי מחקר ופיתוח, שבמסגרתם ינוצל הפוטנציאל המדעי, הטכנולוגי וההנדסי הגדול המגיע אלינו עם זרם העולים וזה המצוי בקרב בני הארץ. היכולת הטכנולוגית המוכחת, התעשיות המתקדמות והמכונים המדעיים והטכנולוגיים המצויים בישראל, מצביעים על כך שמשימה זו הינה אפשרית להשגה. מימושה יגרום לשינוי המבני הדרוש למשק הישראלי כדי להצמידו לעבר המאה ה-21.

נגב סיליקון - כפרויקט לאומי שלא היה כדוגמתו, יזכה לקונצנזוס לאומי ולגיוס האנרגיה והמשאבים האנושיים, הטכנולוגיים והכספיים של אזרחי ישראל ושל יהדות התפוצות. הוא יפיח תקווה בקרב העולים ויהפוך אותם לשותפים בתהליך קליטתם. הוא ילכד את יהדות התפוצות ויעשה אותם שותפים פעילים במפעל לאומי ויסייע להעמקת הזהות הלאומית שלהם. הוא יהפוך את ישראל למדינה משגשגת ודינמית המהווה כח משיכה ומקור לגאווה. אם נמקד את מאמצנו למימוש פרויקט זה כפרויקט לאומי, נוכל לגייס את המשאבים הדרושים ונצליח.

- 2 -

1. מ ב ו א

1.1 כ ל ל י

יציאת היהודים מברית המועצות החלה. 200,000 יהודים עלו ממנה בשנת 1990 וזו רק ההתחלה. אירוע זה הינו בחזקת התגשמות חלום. אך, אין די בהבאת העולים וקבלתם בזרועות פתוחות. עלינו להעמיד לרשותם מגורים ולספק להם תעסוקה. אין אפשרות לחזות את מספר העולים שיגיעו ואת קצב בואם, אך אומדן על בואם של מליון עולים נוספים מבריה"מ בלבד בתוך 3 עד 5 שנים הקרובות נראה סביר; אם מספרים אלה יתממשו - יהיה בכך משום גידול של האוכלוסיה היהודית במדינת ישראל ביותר מ-25%. המשך זרם העליה וממדיה תלוי במידה רבה בהצלחתנו לקלוט אותם כראוי.

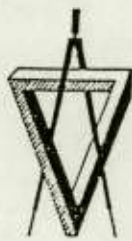
העליה מברית המועצות מאופיינת בכך שבכל 100,000 עולים ישנם כ-10,000 מהנדסים, כ-2,000 מדענים במדעי הטבע ומדעים מדויקים וכ-2,000 רופאים. כתוצאה מכך, צפוי שילוש במספר המהנדסים והמדענים במדינת ישראל, והכפלת מספר הרופאים. כח אדם אקדמאי בממדים כאלה מציג בפנינו אתגר אך, בן-זמנית, פותח בפנינו אפשרות מיוחדת במינה להרחבה, בממדים גדולים, של תעשיות העתיד - התעשיות עתירות הידע ופיתוח של תעשיות נלוות.

קליטת כמליון עולים בתוך כ-5 שנים, בד בבד עם קליטת כ-180,000 ישראלים, אשר יכנסו בתקופה זו למעגל התעסוקה והדיור, משמעותה -

הקמת כ-100,000 יחידות דיור בשנה, או 400 יחידות דיור ביום!
קליטה תעסוקתית של יותר מ-500,000 איש, דהיינו : כ-100,000 מקומות עבודה חדשים בשנה!

זהו היקף בינוני ופיתוח הדומה להקמת עיר כדוגמת ת"א-יפו או - הקמת פתח-תקוה, רמת-גן וגבעתיים בתוך שנה! או - הקמת באר-שבע, אשדוד, אשקלון, ערד, קרית-גת, ואופקים בשנה אחת! או - בינוני ופיתוח בהיקף של הקמת ת"א, ירושלים וחיפה גם יחד בתוך 5 שנים!

בפני מדינת ישראל עומד אתגר של בינוני ופיתוח בהיקף ללא תקדים, ובקצב ללא תקדים, ולא מדובר רק בדיור למגורים. הבינוני הנלווה הדרוש לתשתית, למסחר לתעשייה ולשרותים, אף הוא נרחב. ההשקעות שתדרשנה נאמדות ב-40 עד 50 מיליארד דולר בתוך כ-4 עד 5 שנים, דהיינו : כ-10 מיליארד דולר בשנה.

מאחר והערים והישובים הקיימים ופוטנציאל התשתית המצוי בהם אינם מסוגלים לקלוט את העליה ההמונית ולספק לעולים במספרים כה גדולים דיור ותעסוקה הולמים - יש לפתח איזורים אחרים לשם כך. הפוטנציאל הקרקעי העומד לרשות מדינת ישראל במרכז ובצפון הארץ יכול לקלוט אוכלוסיה בממדים גדולים יותר. אך האילוצים הטופוגרפיים, הפיסיים, הבעלות על הקרקע ואלה הנובעים מבינוי קיים באיזורים אלה יגרמו לכך שתהליך הפיתוח יהיה איטי, ממושך ויקר. בכל מקרה, בינוי כזה לא יוכל לספק את מקורות התעסוקה הדרושים. אי לכך, מוצע, שבמקביל לעבודות הפיתוח המבוצעות והמתוכננות להתבצע כיום - ירוכזו המאמצים בפרויקט פיתוח איזורי גדול ממדים, אשר יאפשר גמישות מירבית, ואשר יוכל לזכות לקונצנזוס וללכד את העם, בארץ ובתפוצות, ולהפכם לגורם פעיל בקליטת העליה ובפיתוח מדינת ישראל. על פרויקט כזה להיות פתרון הן לצרכים המידיים, והן לצרכים העתידיים, שממדיהם אינם ניתנים לחיזוי. עליו לספק בו-זמנית פתרונות הולמים לדיור ולתעסוקה, הן לטווח הקצר והן לטווח הארוך, תוך אפשרות של שילוב פתרונות ביניים ארעיים.

פרויקט נגב סיליקון, שהוא פרויקט של פיתוח איזורי, מושגת על ניצול משולב של הרזרבות הקרקעיות הרצופות הגדולות המצויינות בנגב ועל ניצול הפוטנציאל המדעי-טכנולוגי-הנדסי המצוי בקרב העולים ובני הארץ. הוא מיועד ליישוב אוכלוסיה של מליון נפש בשלבו הראשון. ניתן לבצעו גם בממדים קטנים יותר, כחצי מליון נפש, וגדולים יותר.

בינוי ופיתוח בהיקף כזה הוא פרויקט לאומי יהודי, המציב בפני העם היהודי בכלל ובפני אזרחיה היהודים של מדינת ישראל אתגר עצום! בהתחשב בתשתית האנושית, הכלכלית והתעשיתית של מדינת ישראל - בטוחני שניתן לעמוד בו, אם נתארגן כנדרש ונתחיל בביצועו מיד. כל עיכוב גורם לבזבוז זמן ואמצעים. כל עיכוב יגרום לבעיות, לקשיים וחס וחלילה להפסקת העליה או להפנייתה לארה"ב. אסור לנו להחמיץ את ההזדמנות ההיסטורית. הכרזה על הפרויקט הלאומי מציבה אתגר גדול ותזכה לקונצנזוס לאומי. היא תאפשר מיקוד המאמצים, הבאת הנושא לתודעה הלאומית והאישית - וכתוצאה מכך הפחת רוח חדשה, אימוץ גישה שבה כללי המשחק הכלכליים-חברתיים הן של הפרט והן של הציבור משתנים באופן חד ומיידי. פרויקט זה יקרין אמונה ותקווה שפתרון הדיור והתעסוקה אכן יושג וכי קשיי הקליטה הינם זמניים. זו הזדמנות בלתי חוזרת לשינוי מבני של המשק והתעשייה, כדי להכין את כלכלת המדינה ואורח חיינו למאה ה-21.

ב. איזור הפיתוח המוצע

הפרויקט זקוק מיידית לשטח מתאים המשתרע על כ-500,000 דונם לפחות, שאותו יש לבנות ולפתח על פי תחזיות העליה הנוכחיות, בתוך 4 עד 5 שנים! פרויקט כזה זקוק לעתודה של מאות אלפי דונמים נוספים, לפיתוח עתידי - לקליטה של עליה נוספת ותנועה פנימית של אוכלוסיה.

קרקעות מתאימות בהיקף כזה מצויינות רק ברמת הנגב. שם קיימים מרחבים רצופים לא בנויים, ברמת פיתוח נמוכה, אם בכלל. שם מצויים שטחים מתאימים להקמת בינוי ופיתוח של התשתית הדרושה בהתאם לעקרונות תכנון מודרניים. שם מצוייה אוכלוסיה דלילה ביותר כ-250,000 נפש בלבד. שם מצוי אקלים נוח מעט יותר חם ממרכז הארץ (2 עד 3 מעלות). אך הרבה יותר יבש (לחות יחסית נמוכה בכ-30%).

איזור זה תחום בקירוב ע"י הערים והעיירות באר-שבע, ערד, דימונה וירוחם. האיזור המיועד לבינוי מיידי משתרע עד מרגלות הרי חברון, צפונה לכביש באר-שבע ערד, ודרומה - לאורך כביש באר-שבע דימונה.

האיזור מיושב בדלילות ע"י בדואים, אשר יהיה צורך להרחיקם ולהעבירם ליישובי קבע, במסגרת הסדר מוסכם, תוך פיצוי מתאים.

במרכז האיזור מצוי שדה התעופה נבטים, אשר ניתן להפכו לשדה תעופה אזרחי, אשר ישרת את האיזור המתפתח ויאפשר קשר בינלאומי ישיר אליו.

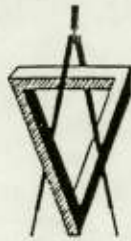
לאיזור זה פוטנציאל פיתוח גדול, המשתרע על שטח של יותר מ-2 מליון דונם, של קרקעות נוחות יחסית לפיתוח, אם כי לא שטוחות.

ג. אופייני הפרויקט

ג.1 כ ל ל י

נגב סיליקון הוא פרויקט פיתוח איזורי אשר יתן בו-זמנית פתרונות דיור ותעסוקה למליון תושבים.

כדי לעמוד בלוח הזמנים, תאומץ שיטה אשר תאפשר התחלה מיידית של הבינוי, תוך קיצור משך זמן התכנון וההתארגנות עד למינימום, וביצוע יעיל ומהיר. התכנון והביצוע יהיו מודולריים, בהתבסס על מספר טיפוסים "סטנדרטיים", אשר יאפשרו גיוון, אך יהיו ניתנים ליצור תעשייתי והקמה ב"סרט נע" במקביל יעשה גם בינוי בשיטות אחרות, כולל בניה גבוהה.

ג.2. ב י נ ו י

מוצע שבמסגרת פרויקט-נגב סיליקון - יבנו בכל שנה כ-80,000 יחידות דיור, וזאת במשך 4 עד 5 השנים הקרובות, ברובם בתים חד קומתיים. בס"ה יבנו כ-350,000 יחידות דיור. הם יאכלסו כ-16 עיירות, שבכל אחת מהן יהיו 40,000 עד 50,000 תושבים וכן, עיר מרכזית עם אוכלוסייה של כ-250,000 תושבים. עיר מרכזית זו תהיה באר-שבע, אשר תפותח ותורחב כדי למלא תפקיד זה ולשמש מרכז מנהלי, מדעי ותרבותי לנגב כולו.

בנוסף על הבינוי לצרכי דיור והתשתית הנלווית אליו, יוקם במקביל הבינוי עבור השרותים הקהילתיים, המסחריים, מבני התעשייה, הפארקים התעשייתיים, ומוסדות המחקר והפיתוח, וכן התשתית הבינאיזורית הדרושה. פעולות בינוי זו תבצע תוך כדי עיבוי הישובים הקיימים בנגב והבינוי בשאר חלקי הארץ.

בינוי מרוכז בהיקף כזה מחייב הקמת מפעלים לבניה מתועשת ולמוצרים הנלווים, תכנון מעולה ומערכת אירגונית יעילה ומתואמת, המסוגלת לבצע פעילויות מורכבות ומרובות ולהפעיל מספר רב של עובדים תוך שמירה קפדנית על לוח הזמנים.

ג.3. ת ע ס ו ק ה

הפרויקט יספק תעסוקה לכ-450,000 עובדים :
 150,000 בתעשייה ובבנין.
 150,000 בשרותים מסחריים
 150,000 בשרותים קהילתיים ומיניציפליים

150,000 משרות בתעשייה ובבנין, יוצרות ומאפשרות את קיומן של 150,000 מועסקים נוספים במסחר ובשרותים הניתנים ע"י יזמים פרטיים על בסיס מסחרי ובמקביל - 150,000 משרות של שרותים קהילתיים ועירוניים. הפעילות הענפה בבנין תאפשר קליטה מהירה בעבודה של עשרות אלפי עובדים מקרב המתיישבים-העולים וכן מקרב תושבי יישובי הסביבה מוכי האבטלה. הקמת מרכזי מחקר ופיתוח ומרכזים מדעיים ורפואיים, אשר יהיו נתמכים ו/או מסובסדים לפחות בשלביהם הראשונים - יספקו אף הם עשרות אלפי מקומות עבודה. במקביל תוקמנה תעשייות עתירות ידע, שבמסגרתם יועסקו עשרות אלפי עובדים נוספים. ריכוז כה גדול של כח אדם טכנולוגי, אשר יועבר השתלמות והתאמה לטכנולוגיות מערביות, בסבסוד המדינה, ייצור מסה קריטית שתאפשר קיומה של תעשייה עתירת ידע גדולה ומשגשגת ואשר תהיה מנוף להמשך פיתוח והרחבה.

ד. ההשקעות הדרושות

להלן אומדן ראשוני של ההשקעות בפרויקט נגב סיליקון.
(הסכומים במילארדי ש"ח).

15.0 (א) 1. בניה למגורים (350,000 יח' דיור/בתים)

10.0 (ב) 2. תשתית

3.5 2.1 תשתית קהילתית ומוניציפלית

2.2 תשתית איזורית (כבישים, חשמל, מים, וביוב, בזק, וכו')

3.5

2.0 2.3 תשתית בין-איזורית

1.0 2.4 מכוני מחקר ומכונים מקדמאיים

12.0 (ג) 3. תעשייה ומסחר

3.0 3.1 פארקים תעשייתיים

2.0 3.2 תעשיות עתירות ידע

1.0 3.3 תעשיות בענף הבניה ואחרות

6.0 3.4 מרכזי קניות ומרכזים מסחריים

37.0 סה"כ

10.0 4. פרויקטים נלווים

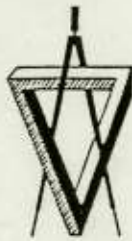
1.5 4.1 מרכזי בריאות

2.0 4.2 תיירות רפואית באיזור ים המלח

1.5 4.3 מרכז גריאטרי בין לאומי

5.0 4.4 מרכזים לאוכלוסייה הבוגרת

(בשלב ראשון כ-100,000 פנסיונרים)

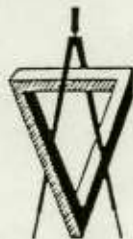
ה ע ר ו ת

- (א) ההשקעות בבנין יעשו באמצעות משכנתאות. על אף זאת, בהתחשב בגורם אי הוודאות, על הממשלה להיות מעורבת ולהשקיע כ-5 מיליארד \$.
- (ב) ההשקעות בתשתית תהיינה ברובן המכריע ממלתיות, או שתעשינה ע"י חברות ממלתיות אשר תגייסנה את ההון הדרוש מהציבור.
- (ג) המדינה תסבסד הקמת מפעלים וציוודם, כדי למשוך חברות לאיזור. לשם כך, יהיה עליה להשקיע כ-5 מיליארד \$.
- (ד) ס"ה השקעות המדינה נאמדות בכ-15 עד 20 מיליארד \$.

צפוי שהשקעות המדינה תוחזרנה ע"י משכנתאות, דמי שכירות של מבנים ומתקנים ובעיקר ועקב השבחת הקרקע. הקרקעות שהן היום "חסרות ערך" תהפוכנה באמצעות הפרויקט למשאב טבעי בעל ערך רב, הגדול מהשקעות המדינה בפרויקט.

ה. אופן ביצוע הפרויקט

בינוי ופיתוח בהיקף כזה אינו יכול להעשות באמצעות המוסדות והממסדים הקיימים. הוא מחייב גיוס כל המשאבים והפעלתם ביעילות מירבית! ע"י שינוי בתפישה ובגישה לעומת זו הנוכחית. הוא יכול להתבצע בהיקף הנדרש ותוך עמידה בלוח הזמנים הדרקוני - אך ורק ע"י תכנון וארגון יעילים וקפדניים ביותר באמצעות מערכת אירגונית חדשה, אשר תוקם במיוחד לשם השגת מטרות כוללניות ורב-תכליתיות המתמצות במושגים: קליטה ופיתוח. אמנם על מערכת אירגונית כזו לפעול בשיתוף ותיאום עם משרדי הממשלה והמוסדות הנוגעים לעניין, אך יש להעניק לה אוטונומיה מירבית, תוך בקרה:

- 7 -

ה ע ר ו ת

- (א) ההשקעות בבניין יעשו באמצעות משכנתאות. על אף זאת, בהתחשב בגורם אי הוודאות, על הממשלה להיות מעורבת ולהשקיע כ-5 מיליארד \$.
- (ב) ההשקעות בתשתית תהיינה ברובן המכריע ממסלוליות, או שתעשינה ע"י חברות ממסלוליות אשר תגייסנה את ההון הדרוש מהציבור.
- (ג) המדינה תסבסד הקמת מפעלים וציודם, כדי למשוך חברות לאיזור. לשם כך, יהיה עליה להשקיע כ-5 מיליארד \$.
- (ד) ט"ה השקעות המדינה נאמדות בכ-15 עד 20 מיליארד \$.

צפוי שהשקעות המדינה תוחזרנה ע"י משכנתאות, דמי שכירות של מבנים ומתקנים ובעיקר ועקב השבחת הקרקע. הקרקעות שהן היום "חסרות ערך" תהפוכנה באמצעות הפרויקט למשאב טבעי בעל ערך רב, הגדול מהשקעות המדינה בפרויקט.

ה. אופן ביצוע הפרויקט

בינוי ופיתוח בהיקף כזה אינו יכול להעשות באמצעות המוסדות והממסדים הקיימים. הוא מחייב גיוס כל המשאבים והפעלתם ביעילות מירבית! ע"י שינוי בתפישה ובגישה לעומת זו הנוכחית. הוא יכול להתבצע בהיקף הנדרש ותוך עמידה בלוח הזמנים הדרקוני - אך ורק ע"י תכנון וארגון יעילים וקפדניים ביותר באמצעות מערכת אירגונית חדשה, אשר תוקם במיוחד לשם השגת מטרות כוללניות ורב-תכליתיות המתמצות במושגים: קליטה ופיתוח. אמנם על מערכת אירגונית כזו לפעול בשיתוף ותיאום עם משרדי הממשלה והמוסדות הנוגעים לעניין, אך יש להעניק לה אוטונומיה מירבית, תוך בקרה.

הפרויקטים העקריים

בנוסף על הפארקים התעשייתיים, חברות המו"פ והתעשיות העתירות הידע המיועדות להקמה במסגרת פרויקט נגב סיליקון, מוצעים להקמה הפרויקטים הנלווים שלהלן.

בפרויקטים אלה יקלטו עשרות אלפי מדענים, מהנדסים, רופאים, מקרב העולים והישראלים גם יחד, אשר אינם יכולים למצוא משרות מתאימות במסגרות הקיימות. ע"י כך ינוצל הפוטנציאל האקדמי הגלום בעליה, תמנע ירידה של "מוחות", ויווצרו תנאים למשיכת יורדים ועולים מארצות הרווחה.

”

1. מכון טכנולוגי (N.I.T. (Negev Institute of Technology)

הקמת אוניברסיטה מיוחדת שתתמקד במדע, טכנולוגיה והנדסה במקצועות הקשורים לתעשיות עתירות ידע, כימיה והנדסה גרעינית. אוניברסיטה זו תסייע ותתמוך בפעילויות נרחבות של מחקר ופיתוח, כפי שאוניברסיטת סטנפורד תומכת בעמק הסיליקון בקליפורניה, וה-M.T.I תומך בחגורת התעשיות עתירות הידע בסביבת בוסטון.

2. מרכזי מו"פ

מרכזי מו"פ יוקמו בפארקים התעשייתיים, הן ע"י הממשלה והן ע"י חברות פרטיות ישראליות וזרות, בתמיכה ממשלתית, לפחות בשנים הראשונות.

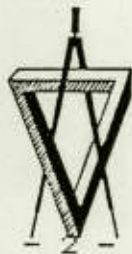
3. תעשיות תעופתיות

תעשיות תעופתיות יוקמו בסביבות שדה התעופה נבטים, אשר יוסב לשדה אזרחי, כולו או רובו. תעשיות אלה, כולל שרותי שיפוץ מטוסים, יתבטסו על הידע הרב הנצבר בארץ בתחומים אלה. הן תקלוטנה את אלפי החיילים המשוחררים בעלי מקצועות תעופתיים, בנוסף על עולים בעלי מקצועות מתאימים.

4. מכון אוניברסיטאי לרפואה (N.I.M. (Negev Institute of Medicine)

תוקם אוניברסיטה מיוחדת למקצועות רפואיים במובנם הרחב, אשר תתמקד בעיקר בנושאים הבאים:

- רפואה גריאטרית
- תחומים רפואיים שבהם יש לישראל ידע מיוחד ויתרון יחסי.
- פיתוח ויישום של מיכשור רפואי המושתת על מוצרים עתירי טכנולוגיה.
- הנדסה גינטית.
- השתלמויות לרופאים (כולל מארצות מתפתחות).
- רפואה המושתתת על הפוטנציאל הגלום בים המלח.
- רוקחות - כולל פיתוח תרופות.

5. מרכז רפואי עולמי

מרכז רפואי, שיכלול בתי חולים ומפאות מתמחות, אשר יספק שרותי ניתוח וטיפוליים על בסיס מסחרי. מרכז זה, יהיה בקשר הדוק עם המכון האוניברסיטאי.

6. מרכז עולמי לרפואה גריאטרית

המרכז יכלול בתי חולים ומרפאות אשר יספקו שרותי ריפוי ואישפוז לקשישים, הן לישראלים והן לזרים.

7. מרכזים לאוכלוסיה הקשישה

יוקמו מרכזים ו/או עיירות מיוחדות לאוכלוסיה הקשישה, שיתמכו ע"י המרכזים הרפואיים ובפרט המרכז לרפואה גריאטרית, תוך ניצול האקלים הנוח והיבש של הנגב.

8. מרכז עולמי לתיירות מרפא המבוססות על ים המלח

יוקמו מרכזים לתיירות מרפא לאורך חופי ים המלח, אשר יושתתו על ניצול הפוטנציאל הרפואי המוכח של ים המלח. מרכזים אלה יתמכו מקצועית ו/או ישולבו בקומפלקסים הרפואיים שתוארו לעיל.

9. מרכזים לתעשיות כימיות

התעשיות הכימיות הקיימות במישור רותם וברמת חובב יורחבו תוך הדגש על ייצור מוצרים סופיים מהמחצבים בנגב. לפיתוח זה תלווה פעילות ענפה של מחקר ופיתוח, הן במסגרת מרכזי המו"פ והן במסגרת המכון הטכנולוגי של הנגב.

10. תעשיות גרעיניות

פיתוח תעשיות המושתתות על יישום הפוטנציאל הגלום בהנדה הגרעינית לצרכי שלום, כולל שימוש באיזוטופים למטרות מסחריות. גם תעשייה זו תתמך בפעילויות ענפות של מו"פ.

יונתן לוי

21/10

אפי-אלום

אני רוצה לראות בלתי נשכח את המלך שלי.

כל המלך המטרי - ציפניו מלכת

במסגרת היום מסוג אפי-אלום

לפניו היום עם חגיגה אל המלך

שולח - כל אחד מן המלך הלא

לפניו המלך - אפי-אלום

ממסוג אלום - אפי-אלום

מובטח אפי-אלום.

יום המלך אפי-אלום

יונתן לוי

21/10

29.11.92

אפי-אלום

הקמת "קרן תמ"ס לעידוד התעסוקה".

1. מטרות:

- חתימת "אמנה" או "הסכם" ברמה המפעלית עם כל מעסיק המתחייב להגדיל מספר עובדיו ובתמורה יקבל סיוע כספי נוסף ממערכות התמרוץ הקיימות (קרן לקידום שיווק, קרנות המו"פ, מרכז השקעות וכו'), תוך שינוי הקריטריונים והעמדת התעסוקה כיעד ראשון.
- החדרת המודעות לקהל המעסיקים לעדיפות התעסוקה מבחינת הסיוע הממשלתי.
- יצירת 30,000 - 20 מקומות עבודה עד מחצית 1994 כתוצאה מהפעלה נכונה של התכנית.

2. תכנית עבודה:

- 4 - 2 חודשים: גיבוש צוות מוביל, בדיקה וניסוחים משפטיים וכלכליים, העברת החלטות בגופים השונים, לגבי שינוי קריטריונים. איתור הכספים בתקציב המדינה והפיכתם לזמינים.
- 6 - 2 חודשים במקביל: ביצוע נסיון ע"י החתמת 2-3 חברות בכל ענף (אלקטרוניקה, טקסטיל, מזון, מתכת, שרותים וכו').
- 8 - 7: מעקב, הסקת מסקנות והפעלת התכנית לכל התעשייה במדינה.

3. יתרונות:

- החשוב ביותר: הסיבסוד מועבר ישירות למטרה, שהיא יצירת מקומות עבודה נוספים בתעשייה, בשקול כלכלי לטווח ארוך של המעסיק. יתרונות נוספים:
 - א. שימוש במערכות סבסוד קיימות לא יגדיל כח אדם.
 - ב. מעסיק שלא יעמוד ביעד יחזיר אוטומטית את הכסף שקיבל מאחר ויחתום על הרשאה לנכות לו הסכום מהסיוע לו זכאי בשנה הבאה. כלומר כל שקל שיושקע - יזיב פירות!
 - ג. תואם לאמנות בי"ל להם מחוייבת ישראל.
 - ד. פירות ההשקעה ברורים, ניתנים למעקב לפי שמות מועסקים בקלות ובזמן אמיתי.
 - ה. גמישות בהפעלה והפסקת התכנית בכל עת, בהיותה מחוייבת חתימת הסכם עם כל מעסיק.

4. הכלים הדרושים:

- א. מנוי אחראי וצוות מוביל.
- ב. מיידית - קבלת החלטה להגדלת הסבסוד בשלב הנסיוני עבור 15-20 חברות (שיוחתמו על הסכם).
- ג. שינוי תקציב המשרד והתאמתו לאומדן של 1,000 חברות שיצטרפו לתכנית ב - 1993/4.

מדינת ישראל
משרד הכלכלה והתכנון
הרשות לתכנון לאומי וכלכלי
ועדת התיאום הבינמשרדית
לתכנון לאומי וכלכלי

ירושלים, ו' חשוון תשנ"ב
2 נובמבר 1992

23

לכבוד
מר אבי
(חברי ועדת התיאום)

הנדון: ישיבה מס' 5 ועדת התיאום הבינמשרדית - 27.10.92
סיכום הדיון

עיקרי הדברים

1. סיכום דיון מס' 4 - מאושר.
 2. יו"ר הוועדה יוצאת לחופשה ממושכת בתחילת חודש נובמבר. רואה חשיבות רבה בהמשך רציף של פעילות הוועדה, כך שהיא תוכל להכין המלצותיה לקראת הדיונים על תקציב המדינה לשנים 1994-1996.
 3. הועלה הרעיון להקים מאגר מידע מומחשב על פרויקטים בנושאי תשתית המצויים ברמות שונות של תכנון או ביצוע במשרדים השונים או בחברות הקשורות אליהם. משרדי הממשלה מתבקשים לשתף פעולה עם הרשות לתכנון לאומי וכלכלי בנושא זה.
 4. ניתנה סקירה על ענף הבנייה בשנות ה-90 ועל עיקרי המדיניות המומלצת לענף הבנייה למגורים ובנושא התחלות בנייה ציבורית נדרשת.
 5. הישיבה הבאה תתקיים ב- 17.11.92 בין השעות 15:00 - 17:00. הודעה על מקום הישיבה תימסר בנפרד.
- נושאי הדיון: (1) השקעות בתשתית תחבורתית בשנות ה-90

בברכה,
רות לובנטל
יו"ר ועדת התיאום

סיכום מפורט מדיון ועדת התיאום ב- 27.10.92

1. ועדת התיאום הבינמשרדית לתכנון לאומי וכלכלי קיימה ישיבה מס' 5, ב- 27 לאוקטובר 1992. הישיבה התקיימה ברשות לתכנון לאומי וכלכלי בירושלים.

2. נושאים שנדונו בישיבה:

- א. אישור סיכום דיון מס' 3.
- ב. הודעות היו"ר.
- ג. ענף הבנייה למגורים בשנות ה-90.

3. בישיבה נכחו:

א. חברי הועדה:

גב' רות לובנטל, משרד הכלכלה והתכנון, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי - יו"ר.

מר משה ריגל, משרד התיירות.

אל"מ מוטי בסר, משרד הבטחון.

מר ניסים בן אדרת, משרד האנרגיה והתשתית.

מר נפתלי ארנון, משרד המדע והטכנולוגיה.

מר נתן נתנזון, המשרד לענייני דתות.

מר יהושפט הראל, משרד העבודה והרווחה.

גב' רחל הולנדר, משרד הבינוי והשיכון.

מר אריה בר, משרד התעשייה והמסחר.

מר אלון אלגר, משרד התחבורה (במקומו של מר א. ירושלמי).

גב' סופי אלדור, משרד הבינוי והשיכון.

מר אילן גואטה, משרד התקשורת.

ב. משתתפים נוספים:

מר דני צור, מזכיר הועדה, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.

מר דוד פיורקו, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.

מר גבריאל אורבייטו, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.

גב' בתיה אילת-הררי, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.

- גב' פנינה סופר, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.
- מר לואיס סטורמן, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.
- מר יוסי קראוזה, הרשות לתכנון לאומי וכלכלי, משרד הכלכלה והתכנון.

ג. התנצלו:

- ד"ר עמי וולונסקי, משרד החינוך והתרבות.
- מר אברהם ירושלמי, משרד התחבורה.
- מר יחזקאל לביא, משרד הפנים.
- מר עוזי גדור, המשרד לקליטת העלייה.
- מר עמנואל דליהו, משרד החקלאות.
- ד"ר עמרם פרוז'נין, המשרד לאיכות הסביבה.
- מר בני פפרמן, משרד העבודה והרווחה.
- מר גדעון בן דוד, משרד המשפטים.
- תנ"צ איתן גורני, משרד המשטרה.

ד. נעדרו:

- מר שרגא הבר, משרד הכריאות.
- מר משה מזרחי, משרד ראש הממשלה.
- מר מרדכי ידיד, משרד החוץ.
- מר אביגדור שוורצשטיין, אגף התקציבים, משרד האוצר.

4. סיכום דיון מס' 4 - אושר.

5. הודעות היו"ר.

א. יו"ר הועדה תצא במהלך חודש נובמבר לחופשה ארוכה. רואה חשיבות מרובה בהמשך מסודר ורצוף של עבודת הועדה, בהתאם להחלטת הממשלה. רק כך יתאפשר לוועדה להכין המלצותיה לקראת הדיונים על תקציב המדינה לשנים 1994-1996. מקווה שתוך תקופה קצרה יוברר מי ימלא מקומה כיו"ר הועדה.

ב. כדי לחזור למתכונת ישיבות חודשיות קבועות, ביום שלישי השני בכל כל חודש, מציעה שהישיבה הקרובה תתקיים ביום שלישי, 17.11.92, והישיבה שלאחריה ביום שלישי 8.12.92. יו"ר הישיבות ומיקומן יובאו לידיעת חברי הועדה בהמשך.

- ג. מאגר מידע בנושאי תשתית: מכיוון שכל משרדי הממשלה מיוצגים בוועדה, ניתן לפעול בשיתוף פעולה מירבי ולהכין מאגר מידע ממוחשב וגמיש של פרויקטים בנושאי תשתית המצויים ברמות שונות של תכנון או ביצוע. מרבית המידע מצוייה כבר בידי המשרדים השונים ויש לבנות בסיס לריכוזו במסגרת אחת. במאגר כזה ניתן לרכז מידע גם על פרויקטים חוץ ממשלתיים. מאגר מידע כזה יוכל לסייע לעבודת הוועדה בפרט ולעבודת הממשלה בכלל.
- בקרב תוכן מסגרת עיונית להקמת המאגר. מבקשת שמושרדי הממשלה ישתפו פעולה עם הרשות לתכנון לאומי וכלכלי בנושא זה.
- ד. הישיבה הבאה תיוחד לנושא מערכת התחבורה בשנות ה-90. יש לתאם הנושא בין משרד התחבורה למע"צ.
- בהתאם לנוהג, יש להכין חומר רקע כתוב, ובמידת האפשר להפיצו קודם לדיון.
- ה. חברי הוועדה יקבלו בהקדם עותק מהתקציב הלאומי שהונח של שולחן הכנסת יחד עם תקציב המדינה. המסמך הוכן על ידי משרד האוצר, בנק ישראל והרשות לתכנון לאומי וכלכלי.
- השנה ההתייחסות בתקציב הלאומי היא יותר לשנה הקרובה (1993) ופחות להיבטים הרב-שנתיים. נושא העבודות היזומות אינו נלקח בחשבון במסמך.
- אל"מ בסר כירך בשמו ובשם חברי הוועדה את היו"ר על פעילותה במסגרת הוועדה ובמסגרת הרשות לתכנון לאומי וכלכלי.
6. ענף הבנייה למגורים בשנות ה-90.
- גב' רחל הולנדר סקרה את מאפייני ענף הבנייה למגורים בשנים האחרונות ועמדה לאחר מכן על כמה סוגיות הקשורות לענף לקראת שנות ה-90.
- לנוכחים חולק חומר רקע בנושא שעליו התבססה הסקירה. [עותק מהחומר מצורף לסיכום זה, לחברי הוועדה שלא נכחו בישיבה].
- להלן כמה מהנקודות העיקריות:
- גל העלייה בתחילת שנות ה-90 הביא לצורך בבנייה רבה ומהירה כדי לספק פתרונות דיור. ענף הבנייה למגורים לא היה ערוך לכך.
 - היה צורך לדאוג גם לנושא מחירי הדירות ושכ"ד, כדי למנוע האמרת

- מחירים.
- עד 1989 היתה ירידה כללית בהתחלות הבנייה כמו גם כחלקה של הממשלה בבנייה. הממשלה יצאה, למעשה, מענף הבנייה למגורים.
 - בסוף שנות ה-80 רוב החברות בענף הבנייה למגורים היו חברות פרטיות קטנות, דבר שהכניס לענף סיכונים שונים.
 - עיקר המימון בא ממשקי הבית שקנו את הדירות (כסיוע משכנתאות ומכירת דירה קודמת). מיקום ומאפייני הדירות היה לפי כדאיות כלכלית ועל פי קצב מכירתן. עיקר הבנייה היה עבור האוכלוסיה הותיקה ששאפה לשפר ולהיטיב את תנאי הדיור.
 - בעקבות גל העלייה, ענף הבנייה למגורים היה צריך לגבש לעצמו דפוסי מימון חדשים ושונים מאלה שהיו קודם לכן.
 - נוצר צורך במעורבות ממשלתית רבה כדי לפתור בעיות שהענף עמד בפניהן, כמו מצאי קרקעות, זירוז פעילות הועדות לתכנון ובנייה.
 - הוצגו אמצעי המדיניות שהממשלה נקטה, ובהם: התחייבות רכישה, תמריצים לזירוז הבנייה, הנחות במחירי הקרקע והקלות בהחזרי הוצאות פיתוח, הקמת הול"לים, דיור ארעי ופתרונות זמניים, ביטול תשלום מס הכנסה על שכר דירה, איתור דירות להשכרה ע"י עמידר ועמיגור ושיפוצן.
 - הגידול בבנייה בין 1989 ל-1991 היה פי 4, היתה ירידה גדולה במשך הבנייה הציבורית (מ-30 חודשים לכ-10-15 חודשים).
 - חל שינוי בפריסה הגיאוגרפית של הבנייה הציבורית - מעבר מאיזור המרכז לפריפריה, במיוחד בנגב.
 - מחירי הדירות עלו ראלית כבר ב-1989 (סימן שהיה מחסור בדירות כבר אז). בין '89 ל-'91 העלייה הריאלית במחירי הדירות היתה כ-31%.
 - נסקרו עיקרי היעדים והמדיניות הממולצות בתחום הבנייה למגורים לשנת 1993.

לאחר מכן ציינה גב' הולנדר את עיקרי המדיניות המומלצת בענף הבנייה למגורים ובנושא התחלות בנייה ציבורית נדרשת. [החומר המפורט מצורף לסיכום זה].

הערות ותגובות חברי הועדה

- היו"ר הציגה עמדה על כמה שאלות וסוגיות שעלו בסקירה:
- הוויכוח העיקרי בממשלה בנושא הבנייה הציבורית ופתרונות הדיור לסוגיהם היה סביב הטענה שניתן לממש את מלאי הדירות הקיים ולהגדיל

את צפיפות הדיור של העולים החדשים בשנים הקרובות, ולכן אין צורך להגדיל את פעילות ענף הבנייה למגורים בהתערבות ממשלתית ישירה.

- נשאלה השאלה האם היעד של ישראל הוא שכל משקי הבית יהיו בעלי דירות או שמא יש לעודד את הבנייה למגורים בשכירות. (כשנות ה-40' עיקר הדיור היה בשכירות וזכורה תקופת ה"מוחארס").

- ספק אם קיימת הסכמה בין כל משרדי הממשלה לגבי חשיבות פיזור האוכלוסיה, או כיצד ליישם מדיניות זו. תמ"א 31 מציגה עמדה שיש להתחשב בה.

- יש מקום לתאום יעדים בין משרדי הממשלה.

- זרוז הבנייה למגורים יצר בעייה של פער (פיגור) בין סיום הבנייה לבין השלמת התשתיות הנדרשות קודם לאיכלוס, כולל תשתיות פיזיות ותשתיות תעסוקתיות.

גב' הולנדר מסכימה לצורך בתיאום. יש לתת את הדעת לפער שבין תחילת הבנייה לבין הזמן הדרוש ליצירת מקומות תעסוקה. הפער הזה הופך לקריטי כאשר מבקשים לפזר את האוכלוסיה לפריפריה.

גב' אלדור סוגיית השכירות או הבעלות של דירות היא בעייה חברתית כוללת, שיש לה משמעויות חברתיות-כלכליות ברמה הלאומית.

באשר לפריסת האוכלוסיה, הרי שכתמ"א 31 נקבע שיש ליצור 4 מטרופולינים, ובהתאם לכך יש גם ליצור תפרוסת שירותים (שהיא לא פחות חשובה מתפרוסת התעסוקה), במיוחד אלה המסופקים על ידי הממשלה. אין לראות בענף הבנייה למגורים את הגורם המכריע בפיזור האוכלוסיה.

מר גואטה החברה הישראלית אינה בנוייה על מעבר מעיר לעיר, אלא מבוססת על יציבות באיזור המגורים. לכל אזור יש יתרון יחסי בתעסוקה המנווט את האנשים אליו.

מר אלגר לגבי שאלת שכירות מול רכישה הרי שכטוח הנראה לעין אינו רואה את הצבר ההון הנדרש כדי שניתן יהיה לעבור לבנייה לשכירות, במיוחד לנוכח התחרות הקיימת עם שוק ההון.

אינו רואה במקום המגורים ובהיצע הדירות מגבלה אמיתית בתחום התעסוקה. ככל הקשור לפריסה המרחבית הבעייה האמיתית היא העדר התיאום בקביעת המדיניות בין משרדי הממשלה השונים.

מר בר בנושא שכירות מול בעלות, הרי שהבעייה היא הן תרבותית-חברתית והן בתחום המשפטי - חוק הגנת הדייר, הקושי בפינוי דיירים מדירות בשכירות. הבעייה אינה הצבר הון. סיבסוד המשכנתאות הופך את קניית הדירה לכדאית יותר לפרט מאשר הכדאיות למשק.

גב' הולנדר כדי שיהיה שוק יעיל ופעיל של דירות להשכרה, יש צורך בקיומו של שוק נרחב. אולם, מבחינתו של בונה הדירות, התשואה על ההון גדולה יותר בכנייה למכירה מאשר בכנייה להשכרה.

היו"ר הודתה לגב' הולנדר על הסקירה.

7. הישיבה הבאה של ועדת התיאום הכינמרדית תתקיים ביום שלישי, 17.11.92, בין השעות 15:00 - 17:00. על מקום הישיבה תימסר הודעה בנפרד.

סדר היום לישיבה הבאה:
ענף התחבורה בשנות ה-90.
שוונות.

בברכה,
(גאוקס)
רות לובנטל

יו"ר ועדת התיאום

העתק:
פרופ' ש. שטרית, שר הכלכלה והתכנון.
מנכ"לים של משרדי הממשלה.